

Posudek oponenta na práci Jakuba Utěšeného *Globalization and European Regionalization: How Deeply Are They Interconnected?*

Bc. Jakub Utěšný odevzdal jako svou diplomovou práci ambiciózní text. Vychází v něm z koincidence mezi dvěma jevy, která je paradoxní pouze na první a ještě velice povrchní pohled: na jedné straně mezi rostoucí mírou globalizace, nadstátního propojení, na straně druhé rostoucí mírou regionalizace, tedy rostoucího významu substátních politických a jiných entit. Autor se ve své práci pokouší o ambiciózní projekt: kvantifikovat vztah mezi globalizací a rostoucím významem (politických) regionů.

Pro řadu společenskovedních autorů je pokus o kvantitativní model předmětem pochybností sám o sobě, neboť redukovat společenské fenomény na čísla podle nich může zplodit nanejvýš onen „přesný součet nepřesných čísel“, za nějž je někdy v lidové moudrosti sociologie (v zastoupení za všechny ostatní společenské vědy) vydávána. Pochopíme-li ale kvantitativní model především jako explanační pokus, který nám má pomoci přiblížit se ke zkoumaným fenoménům natolik, že je učiní alespoň v některých aspektech vzájemně komparovatelnými, je třeba jej akceptovat jako sice limitovanou, ale potenciálně velmi produktivní výzkumnou strategii. Úsměšky nad „číslly“ pak nejsou namístě (na rozdíl od vědomí jejich relativní platnosti). Každopádně si kolega Utěšený zaslouží ocenit už jen za odvahu, s níž se o empiricky založený kvantitativní model pokusil: tam, kde většina jeho kolegů sahá k intuitivně snazšímu psaní deskriptivních prací, které poměrně snadno sklouzávají ke kompilaci zaštitěné odkazy na citované autory, se autor této práce pokouší o vlastní přínos, čímž pochopitelně riskuje.

Autor by přitom dokázal napsat kvalitní a kultivovanou klasickou polokompilační práci – to ostatně dokazuje prvními dvěma kapitolami textu, kde diskutuje teoretická východiska svého textu a kvalifikovaně zde konfrontuje názory řady autorů. Těžiště jeho textu ovšem spočívá v částech III.-V., kde navrhuje svůj vlastní výzkum (a velmi pečlivě argumentuje pro jeho metodologické strategie – i v tom může být jeho práce příkladná pro mnohé ostatní diplomanty), provádí jej a posléze interpretuje. Jestliže míru regionální autonomie měří autor na základě schopnosti regionálních úřadů nezávisle rozhodovat, na základě finanční nezávislosti, paradiploomatických schopností a mocenské centralizace uvnitř daného regionu, pak míru globalizovanosti určuje na základě ekonomických, politických a sociálních ukazatelů, jakými jsou např. míra zapojení v mezinárodním obchodu, počet členství v mezinárodních organizacích či počet internetových přípojek v domácnostech. Práce směřuje k závěru, že mezi oběma ukazateli existuje nejen koincidence, ale i jasná korelace: více autonomní regiony mají tendenci lépe odpovídat na výzvy globalizace a naopak regiony, které díky globalizaci zbohatnou, mají tendenci k většímu tlaku na svou autonomii (srv. s. 83). Navzdory tomu, že autor velmi pečlivě sleduje výpočet obou svých indexů v části IV. a následně v přílohách práce, nelze se ubránit otázkám nad tím, zda se mu skutečně podařilo srovnat plně srovnatelná data a přistoupit k jednotlivým regionům ze stejného (a tedy plně srovnatelného) hlediska. Taková práce by ostatně vzhledem k materiálové náročnosti, jazykové různorodosti apod. vyžadovala spíše tým výzkumníků než jednoho autora diplomové práce.

Jistou výtku si zaslouží struktura práce – zatímco by autor měl po provedení svého výzkumu diskutovat především jeho výsledky, ne zcela logicky následuje část 6, která se mj. snaží tyto výsledky podepřít (jinak zajímavým) historizujícím exkurzem do účelu vzniku některých regionů. Jakkoli tento exkurz do práce zcela jistě patří a je velmi dobrým vyrovnáním jinak poněkud prezentistického a k falešné nadčasovosti tendujícího jazyka čísel, měl být součástí práce mnohem dříve, ne jako poslední sekce před závěrem.

Ambicióznost autora se odráží i v tom, že práce je psána anglicky. To je nesporně záslužné, škoda jen, že je v práci řada překlepů či chyb. Autor kupříkladu na s. 16 píše o „centrismu“ na

místě, kde zjevně zamýšlí psát o „centralismu“, na stejné straně se z „then“ přepsal na „than“ .
Na titulním listu pak autor udělal chybu i v názvu fakulty, již studuje.
Práce zcela jistě není výborná v tom smyslu, že by byla prosta nedostatků. Z druhé strany je zajímavým a ambiciózním pokusem, který se z větší části zdařil. Vzhledem k tomu se domnívám, že si zaslouží známku výborně.

V Praze 24. ledna 2009

Ondřej Slačálek